

Voor: Z.E. de Staatssecretaris
Van : De Zoete

Op doorreis van Hollandia naar Amsterdam, werd ik op 15 maart j.l. tijdens een kort oponthoud in het stationsgebouw van het vliegveld te Biak benaderd door het lid van de NG-Raad Torey en het onderafdelingshoofd van Biak, Mampior. Torey deelde mij mede, dat zij beiden een beroep op mij deden teneinde aan de Nederlandse Regering te doen weten in welke moeilijke situatie de voor het zelfbeschikkingsrecht geporteerde Papoea-leiders zich bevinden, nu zij geen enkele vrijheid hebben om openlijk uiting te geven aan de door hen beleden idealen. Omdat hij - Torey - er mede van op de hoogte was, dat alle voor Nederland bestemde post van niet-pro-Indonesische Papoea's wordt gecensureerd, zag hij - met het genoemde onderafdelingshoofd - geen ander middel om zich tot de Nederlandse Regering te wenden dan via de het territorium van W.N.Guinea verlatende Nederlanders. In de nog resterende weken voor 1 mei 1963 hoopten beiden, op soortgelijke wijze als thans, in staat te/zijn een beroep te doen op andere Nederlanders.

Zonder daarnaar gevraagd te zijn, werd mij door Torey medegedeeld, dat hij sprak namens zijn geestverwante mede-leden van de N.G. Raad en door Mampior: dat hij deze stap deed na overleg met en op uitdrukkelijk verzoek van alle collega's bij het Binnenlands Bestuur, met wie hij recentelijk nog schriftelijk contact had gehad.

In essentie kwam het tot de Nederlandse Regering gerichte verzoek hierop neer, dat de voor het zelfbeschikkingsrecht geporteerde Papoea's er op blijven vertrouwen, dat de Nederlandse Regering de in de Indonesisch-Nederlandse overeenkomst gegarandeerde uitoefening van het zelfbeschikkingsrecht niet zal loslaten, ook al zal Indonesië alles op alles zetten om het te doen schijnen dat de Papoea's van hun zelfbeschikkingsrecht afstand wensen te doen.

Gaarne voegt ondergetekende aan het bovenstaande de navolgende feiten toe:

Alle vergaderingen en betogingen, welke niet pro-Indonesische personen of groepen wensten te beleggen of te houden zijn na omstreeks 1 november 1962 systematisch verboden. Een aangekondigde betoging van 2000 man op 2 januari j.l. leidde niet alleen tot een officiële weigering van een vergunning daartoe, maar onder meer ook tot een ongeveer 10 dagen durend "drankverbod" voor alle bevolkingsgroepen, ontwapening van de Papoea-politie zomede een mededeling via radio en pers, dat iedere betoging zou worden uiteen geslagen.

Indonesische krijgsmachtonderdelen openden een felle SS-terreur (ik aarzel geen seconde om dit woord te gebruiken) op de verder van Hollandia-Haven gelegen en dus aan directe waarneming van UNTEA onttrokken stadsdelen (bijzonderlijk Sentani en in mindere mate Hollandia-Binnen). Berichten over deze terreur werden door Indonesische politiefunctionarissen botweg ontkend tot op het tijdstip, dat de gevolgen daarvan door eigen waarneming bleken aan Mc Miet (redident Hollandia) en zulks als gevolg van een bekomen opdracht van dr. Abdoh naar aanleiding van een visum repertum van de arts Kummer.

Omstreeks 10 januari 1963 was de situatie weer enigszins normaal, maar wel had de terreuractie tot gevolg, dat de Papoea-vlag van de straat verdween.

Naast de genoemde belemmering van het recht tot vereniging en vergadering, staat - althans voor Hollandia - vast, dat de post van alle niet-pro-Indonesische Papoea's wordt gecensureerd. Ik ben er oprecht van overtuigd, dat een en ander niet geschiedt met instemming van UNTEA, maar de UN officials ontbreekt het eenvoudig aan iedere kennis over wat er feitelijk in het UNTEA-apparaat omgaat. Zo is mij bijvoorbeeld met

- zekerheid -

VERTROUWELIJK

zekerheid bekend, dat dr. Abdoh heeft laten weten aan de residenten, dat belemmering van het recht tot vereniging en vergadering in strijd geacht moet worden met de Universele Verklaring van de rechten van de mens (merkwaardigerwijs niet: in strijd met de Indon.-Ned. overeenkomst) en dus moest worden nagelaten, maar in de praktijk is daarvan niets terecht gekomen, omdat de UN-officials eenvoudig niet in staat zijn om de Indonesische ambtenaren op dit punt in de hand te houden.

Aangezien toezicht op de naleving van de Indon.-Ned.-overeenkomst niet tot mijn taak behoorde, heb ik uiteraard niet systematisch aantekening gehouden van de vele en velerlei inbreuken daarop. Wel zij ter illustratie van het feit, dat voor de Indonesische UNTEA-ambtenaren op zeer openlijke (en dus voor iedere deskundige waarneembare) wijze in strijd met de overeenkomst werd gehandeld b.v. vermeld, dat drs. Abun Bekti, Indonesisch Hoofd van Politie, op 23 februari 1963 rapporteerde, dat op 19 februari daaraanvoorafgaande door de Indonesische Inspecteur van Politie I R.M. Zainudin in het winkelbedrijf "Juliana" in een gesloten en door laatstgenoemde open gebroken kist werden aangetroffen en in beslag genomen 7600 Papoea-vlaggen, afgezonden onder merk "H.JG.J. Amsterdam". Van dit gedetailleerde bericht volgde distributie aan alle gebruikelijke instanties.

Op grond van de weerloosheid van de bevolking heb ik, om advies gevraagd, reeds in oktober en november 1962 op uitgebreide schaal - via oud-leerlingen - gepropageerd geen gewelddadige acties te ondernemen tegen Indonesië, doch rustig af te wachten tot het tijdstip van de uitoefening van het zelfbeschikkingsrecht. Hoewel deze gedragslijn in de aanvang weinig waardering ondervond, was men na de terreuracties overtuigd van de noodzakelijkheid van de weg van geduld. Men is echter bang, dat een opvolgend kabinet in Nederland ter wille van de zogenaamde verbeterde verhoudingen met Indonesië wellicht geneigd zal zijn om afstand te doen van de Nederlandse aanspraken op nakoming van de Indon.-Ned. overeenkomst. In dit verband zij opgemerkt, dat de weigering van de huidige Nederlandse Regering om mede te werken aan een vervroegde overdracht van het gebiedsdeel niet heeft nagelaten om het vertrouwen in het huidige kabinet te bevestigen en te versterken.

Men rekent erop, dat Nederland zal blijven vasthouden aan de uitoefening van het zelfbeschikkingsrecht; over de uitslag daarvan bestaat op dit moment niet de geringste twijfel.

Indonesië gelooft na een half jaar UNTEA-ervaring beslist niet in een voor Indonesië gunstige uitslag van het referendum - trouwens ik heb geen enkele Indonesische functionaris ontmoet, die over het zelfbeschikkingsrecht zelfs maar wenste te spreken - en zal met geoorloofde en ongeoorloofde (en de bewijzen daarvoor liggen voor het grijpen) middelen trachten het referendum te voorkomen.

Van Nederland verwachten de Papoea's hier bedoeld, dat het uit deze krampachtige houding van Indonesië de enige juiste conclusie zal trekken n.l. dat zij - Papoea's - in overgrote meerderheid onvoorwaardelijk blijven geloven in en vasthouden aan wat hun uitdrukkelijk door Nederland en Indonesië is toegezegd.

Rijswijk, 29 maart 1963.

w.g. J.J. de Zoete.